
سی و سومین

بازآموزی طرح درس

واحد آموزش و ارتقای سلامت

مرکز بهداشت شهید بلندیان قزوین

بهمن ماه سال ۱۳۹۷

طرح درس

۱. نقشه کلی و راهنما برای هدایت فعالیت‌های آموزشی
۲. پیش بینی و تنظیم مجموعه فعالیت های مربی قبل از برای رسیدن به یک یا چند هدف آموزشی ویژه
۳. برنامه‌ریزی و سازمان دادن به فعالیت‌های معلم و فراگیر در رسیدن به اهداف یادگیری

فواید استفاده از طرح درس

۱. ایجاد تسلط و احاطه لازم بر محتوای درسی و نحوه ارائه مطلب توسط مدرس

۲. پیش بینی مشکلات احتمالی تدریس و برنامه‌ریزی برای رفع آن‌ها

۳. تنظیم زمان انجام فعالیت و ایجاد نظم و ترتیب منطقی فعالیت‌ها

۴. پیش بینی فعالیت‌های تکمیلی تدریس

۵. اندوختن تجربیات فردی و زمینه‌سازی برای تکمیل تدریجی طرح‌های تدریس

۶. افزایش ضریب موفقیت در کار تدریس

۷. تدارک ایجاد یادگیری موثر، عمیق و پایدار

حیطه های آموزشی

- شناختی
- عاطفی
- روانی حرکتی

چند مثال هدف رفتاری در حیطه شناختی

دانش (آگاهی)

- ✓فراگیر بتواند پس از پایان جلسه آموزشی ۲ مورد از علل اسهال را نام ببرد.
- ✓فراگیر بتواند در طی جلسه آموزشی ۳ مورد از مراقبت ویژه مادران باردار را بیان کند.
- ✓فراگیر بتواند پس از دوره آموزشی تمامی گروه های اصلی مواد غذایی را نام ببرد.

فهمیدن (درک کردن)

- ✓بهورز بتواند پس از پایان جلسه آموزشی بدون استفاده از دستورالعمل، اطلاعات زیج حیاتی را تفسیر کند.
- ✓مادران بتوا نند پس از تماشای فیلم اهمیت بیماری التور را توضیح دهند.

کاربرد (به کاربستن)

- ✓بهورزان بتوانند پس از پایان جلسه آموزشی میزان کلر باقی مانده در آب آشامیدنی را اندازه گیری کنند.
- ✓فراگیر پس از اتمام آموزش بتواند نمودار تغییرات وزن بر حسب قد یک کودک را ترسیم کند.

تجزیه و تحلیل

- ✓بهورزان بتوانند پس از پایان جلسه آموزشی عوامل مؤثر در ایجاد کم خونی فقر آهن را تفکیک کنند.
- ✓فراگیر بتواند علل مراجعه نکردن به خانه های بهداشت را توضیح دهد.

ترکیب

- ✓فراگیر پس از اتمام آموزش بتواند در مورد عوامل موثر در بهبود کیفیت فعالیت های یک برنامه بهداشتی، پیشنهاداتی ارائه نماید.
- ✓بهورز بتواند مدت نیم ساعت برای مادران در رابطه با مزایای شیر مادر سخنرانی کند .

ارزشیابی (قضاوت)

- کاردان مرکز بتواند پس از بازدید از ۲ خانه بهداشت، عملکرد بهورزان را با هم مقایسه کند.
- بهورز بتواند تاثیر عملکرد خود را در زمینه خودمراقبتی بررسی نموده و دلایل عدم پوشش مطلوب را بیان نماید.

چند مثال هدف رفتاری در حیطه عاطفی

- ✓**توجه و دریافت:** بهورزان بتوانند در کلاس درس مطالب را با دقت گوش دهند.
- ✓**واکنش یا پاسخ دهی:** بهورزان بتوانند در کلاس درس به سؤالات مطرح شده در رابطه با موضوع پاسخ دهند.
- ✓**ارزش گذاری:** بهورز بتواند پس از مطالعه مطالب جزوه، نظراتی را پیشنهاد کند.
- ✓**سازماندهی ارزش ها (پذیرش):** بهورزان بتوانند با توجه به اهمیت مطالعه برای آن برنامه ریزی کنند.
- ✓**رفتار پایدار یا تبلور ارزش‌ها در شخصیت:** بهورزان بتوانند در حل مشکلات بهداشتی روستا با مردم مشارکت کنند.

چند مثال هدف رفتاری در حیطه روانی حرکتی

۱. **مشاهده یا آمادگی و تقلید:** فراگیر بتواند با دقت به درست کردن محلول ORS توجه کند.

۲. **اجرای مستقل:** فراگیر بتواند محلول ORS را درحضور مربی تهیه کند.

۳. **دقت در اجرا:** فراگیر بتواند بدون حضور مربی و با دقت بیشتر محلول ORS را تهیه کند.

۴. **هماهنگی اجرا:** فراگیر بدون نگاه کردن به منبع آموزشی بتواند ORS تهیه کند.

۵. **عادی شدن حرکات:** فراگیر بتواند با مهارت کافی و در مدت زمان لازم و با دقت بیشتر محلول ORS را تهیه کند.

موضوع درس

موضوع یک جلسه آموزشی عین مطلبی است که در جلسه آموزشی تدریس می‌گردد.

موضوع باید با زمان آموزش و خصوصیات فراگیر تناسب داشته باشد.

موضوع درس

- می‌تواند هر یک از رفتارهای بهداشتی و یا غیر بهداشتی باشد.

مثال: بهداشت فردی – مسواک زدن – سیگار کشیدن

- می‌تواند عوامل مؤثر در ابتلاء به هر یک از بیماری‌ها باشد

مثال: عدم تحرک– چاقی– تغذیه صحیح– گروه‌های مواد غذایی

موضوع درس

- می‌تواند تمام یا بخشی از هر یک از بیماری‌های واگیردار و یا غیر واگیر باشد

مثال: بیماری‌های روده ای، بیماری ایدز، تغذیه در بیمار دیابتی

- می‌تواند تمام یا بخشی از هر یک از آسیب‌های اجتماعی باشد

مثال: خودکشی، طلاق، فرار از خانه

گروه هدف آموزشی

گروه‌های هدف آموزشی به ۲ دسته کیفی و کمی تقسیم می‌شوند:

- **گروه آموزشی از نظر کمی:**
  - ✓ **این گروه‌ها عمدتا به چند گروه تقسیم می شوند:**
  - ✓ **گروه‌های خیلی بزرگ: بیش از ۱۰۰ نفر**
  - ✓ **گروه‌های بزرگ: ۴۰ تا ۱۰۰ نفر**
  - ✓ **گروه‌های متوسط: ۱۰ تا ۴۰ نفر**
  - ✓ **گروه‌های کوچک: ۳ تا ۱۰ نفر**

گروه‌های هدف آموزشی از نظر کیفی:

- این گروه به ۲ دسته تقسیم می‌شوند:

✓**گروه رسمی:**

✓افرادی که هدف و مقصود خاصی را دنبال کنند

✓اعضاء گروه یکدیگر را می‌شناسند

✓از مقررات خاصی پیروی می‌کنند.

گروه غیررسمی:

افرادی که هدف مشخصی را دنبال نمی‌کنند

از مقررات خاصی پیروی نمی‌کنند

اعضای گروه یکدیگر را نمی‌شناسند

هدف کلی آموزشی

- ✓تعیین هدف مهم‌ترین اقدام در طراحی یک برنامه آموزشی
- ✓اجزای هدف کلی: موضوع، گروه هدف و رفتار
- ✓ توجه به حیطه های آموزشی در انتخاب هدف کلی(شناختی، عاطفی، روانی حرکتی)

هدف کلی آموزشی

- ✓مثال: ایجاد آگاهی در بهورزان در مورد تدوین طرح درس (حیطه شناختی)

  رفتار گروه هدف موضوع

- ✓ اصلاح نگرش مادران باردار در مورد باورهای غلط شیردهی (حیطه عاطفی)

  رفتار گروه هدف موضوع

- ✓ ایجاد مهارت در دانش آموزان ابتدایی در مورد شستن صحیح دست‌ها (حیطه روانی حرکتی)

  رفتار گروه هدف موضوع

ایجاد:

در مواردی استفاده می‌شود که موضوع جدیدی مطرح می‌گردد و نیاز به طرح‌ریزی رفتار جدیدی است.

ارتقاء:

در مواردی استفاده می‌شود که رفتار یا موضوع قبلی نیاز به تقویت دارد.

اصلاح:

در مواردی استفاده می‌شود که رفتار قبلی نیاز به اصلاح یا جایگزینی با رفتار جدید را دارد.

رعایت تناسب بین هدف کلی، اهداف رفتاری و سرفصل دروس از اهمیت ویژه ای برخوردارست.

رفتار ورودی

- **رفتار ورودی: پیش دانسته‌های آموزش گیرنده (یعنی آموزش گیرنده چه می‌داند).**

- **چند مثال:**

«گروه های مواد غذایی را بشناسد»، رفتار ورودی برای هدف کلی «آموزش تغذیه صحیح در سالمندان»

«بیماری دیابت را بشناسد»، رفتار ورودی برای هدف کلی «آموزش عوارض مصرف نامرتب دارو در بیمار دیابتیک»

ارزشیابی رفتار ورودی

سوال یا سوالاتی که توسط مدرس مطرح می‌گردد تا پیش دانسته های آموزش‌گیرنده مورد ارزیابی قرار گیرد.

اهداف رفتاری

- اعمال، رفتار و حرکاتی که باید از فراگیران رخ دهد تا معلوم شود موضوع مورد آموزش آموخته شده است یا نه.
- اهداف رفتاری باید :قابل مشاهده کردن، شنیدن یا لمس کردن باشند.

اجزاء اهداف رفتاری:

- فراگیران
- رفتار
- شرایط و معیار (درجه)

اهداف رفتاری

- **رفتار(عملکرد): منظور دانش یا مهارتی است که فراگیر باید کسب کند. در یک هدف رفتاری، فعل جمله، جزء رفتار محسوب می شود.**

شرایط:

- عبارتست از موقعیتی که رفتار مورد نظر در آن بروز کند.

می‌توان یکی از ۳ نوع شرایط زیر را در نظر گرفت:

الف) با در نظر گرفتن اوضاع و شرایط عملکرد باشد مثل: در حضور مربی، در کلاس درس و ...

ب) با در نظر گرفتن محدودیت‌ها باشد مثل: بدون استفاده از کتاب، بدون نگاه کردن به بوکلت و ....

ج) با در نظر گرفتن امکانات باشد مثل: بعد از تماشای فیلم، با استفاده از فشارسنج و ...

اهداف رفتاری

ملاک: حداقل میزان قابل قبول بروز رفتار توسط فراگیر را معیار گویند.

می توان یکی از ۳ نوع معیار زیر را در نظر گرفت:

۱) با در نظر گرفتن زمان مثل: در مدت زمان ۲۰ دقیقه و ....

۲) با در نظر گرفتن تعداد پاسخ صحیح مثل: حداقل ۴ مورد پاسخ صحیح و ....

۳) با در نظر گرفتن ویژ گی‌های عملکردی مثل: به ترتیب، پشت سرهم و ....

مثال: بهورزان بتوانند در پایان این جلسه باز آموزی اجزاء یک هدف رفتاری را نام ببرند.

فراگیران　　شرایط　　ملاک　　عملکرد

الگوهای تدریس

الگوهای تدریس نقشه و چارچوب فعالیت‌های آموزش دهنده و فراگیر برای سازماندهی ارائه مطالب آموزشی است و شامل ۳ نوع است.

الگوی پیش سازمان دهنده:

در این الگو مطالب مختلف یک رشته یا موضوع با نظم خاصی سازمان می‌یابد و در ذهن فراگیر جای می‌گیرد تا زمینه دریافت اطلاعات جدید را فراهم کند

مراحل این الگو به ترتیب زیر است:

۱. **مطلب آموزشی با طرح یک مطلب کلی در رابطه با موضوع توسط آموزش‌دهنده شروع می شود**
۲. **ارائه مطالب اصلی**
۳. **تثبیت آموخته‌ها با ذکر مثال‌ها و نمونه‌ها**

الگوی مشکل گشایی (حل مسئله)

- در این الگو مربی نقش تسهیل کننده فرایند یادگیری و جهت دهی به فعالیت‌ها برای رسیدن به اهداف آموزشی را دارد و آموزش، شاگرد محور است.
- فعالیت اصلی مربی در این الگو، طرح مسئله و ارائه اشاره‌ها و نشانه‌هایی برای حل مسائل توسط فراگیران محسوب می‌شود.

الگوی فرد مداری (انفرادی)

ارائه مطالب در این الگو بر اساس نیازها، نگرش‌ها و به‌ویژه توانایی‌های فردی یادگیرنده تهیه و تنظیم می‌گردد.

سن، جنس، نیازها، توانایی‌های ذهنی و جسمی از جمله مواردی هستند که در این الگو مورد توجه قرار می‌گیرد.

سر فصل های آموزشی (رئوس مطالب)

یکی از مهم‌ترین بخش‌های طرح درس سرفصل‌های آموزشی است که باید با توجه به اهداف رفتاری تنظیم شوند و شامل مقدمه، محتوای آموزشی و نتیجه گیری است. سرفصل دروس مورد تدریس باید مطابق اهداف آموزشی در نظر گرفته شود.

شیوه‌های آموزشی

متناسب با موضوع، گروه هدف، حیطه آموزشی انتخاب شده و سایر شرایط می‌باشد.

شیوه آموزشی باید با زمان در نظر گرفته شده و تعداد فراگیران تناسب داشته باشد.

شیوه های آموزشی

- مشاوره
- سخنرانی
- بحث گروهی
- جلسه هماهنگی
- مصاحبه
- پرسش و پاسخ
- بارش افکار
  - گروه اسمی
  - دلفی
  - چرخشی
  - بحث جدلی
- شیوه های نمایشی–عملی
- کارگاه آموزشی
- فوروم
- پانل
- سمینار
- کنفرانس
- سمپوزیوم

فنون ایجاد انگیزش در یادگیرندگان (مسائل انگیزشی)

آیا فرد به اندازه کافی از مشکل مورد نظر هراس دارد تا رفتار توصیه شده را انجام دهد.

اگر انگیزش لازم برای رفع مشکل نداشته باشد می‌توان انگیزش فراگیر را با فنون موجود در ضمایم فرم طرح درس ایجاد کرد یا افزایش داد.

فعالیت‌های آموزشی (تکالیف فراگیران)

برای اطمینان از رسیدن به اهداف مورد نظر که باتوجه به شیوه آموزشی انتخاب شده و سایر شرایط برای فراگیران می باشد باید فعالیت‌های آموزشی مناسب در نظر گرفته شود. زمـــان انجام فعالیت‌های آموزشی می تواند قبل، حین و بعد از جلسه آموزشی باشد.

به تناسب موضوع و توانایی فراگیر باید انتخاب شود.

مواد و وسایل کمک آموزشی

انتخاب مواد و وسایل کمک آموزشی در یادگیری نقش بسزایی دارد و همان‌گونه که می‌تواند نقش مثبتی در یادگیری بهتر داشته باشد، ممکن است زیان‌آور نیز باشد.

از این‌رو باید در انتخاب آن‌ها دقت فراوانی کرد.

در یک جلسه آموزشی می‌توان از چند مواد و وسیله کمک آموزشی استفاده نمود.

ارزشیابی آموزشی

۱. در هر لحظه از فرایند آموزش، چه به‌صورت رسمی و چه به‌صورت غیررسمی جریان دارد.

۲. یکی از مهم‌ترین وظایف هر آموزش‌دهنده است و هدف از آن اصلاح و بهبود کل فرایند آموزش و تدریس است.

با تشکر فراوان و آرزوی سعادت و
سلامتی برای تک تک حاضرین
www.yjc.ir